

13. ROČNÍK DEJEPISNEJ OLYMPIÁDY
Krajské kolo 2020/2021
Kategória E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

1. Zoradíte nasledovné skupiny stredovekej spoločnosti v správnom poradí, podľa významu od najvyššie postavenej po tú najnižšie postavenú.

___: panovníci
___: poddaní
___: vazali kráľa
___: rytieri

2. Členovia družiny panovníka v stredoveku postupne získavali od neho rôzne výhody a výsady, čím sa začali čoraz viac odlišovať od obyčajných ľudí.

1. Ako súhrnne jedným slovom nazývame skupinu takýchto ľudí s výsadami od panovníka v období stredoveku (a aj neskôr)? Druhé písmeno v správnej odpovedi je I'.

2. Za tieto výsady sa panovníkov zaviazali dvoma hlavnými záväzkami či sľubmi. Z uvedených možností vyberte iba dve správne.

- a) sľub vernosti
- b) záväzok platenia daní
- c) záväzok pomôcť pri obrane krajiny
- d) sľub poslušnosti

3. Z uvedených jazykov vyberte ten, ktorý používala cirkev v západnej Európe v období stredoveku ako spoločný dorozumievací prostriedok.

- a) gréčtina
- b) latinčina
- c) nemčina

4. Vyberte správny dôvod, prečo vládcovia nových štátov v stredovekej Európe po páde Rímskej ríše prijímali kresťanstvo a podporovali cirkev.

- a) Kresťanstvo pozdvihovalo mravnosť obyvateľov týchto štátov.
- b) Títo vládcovia boli veľmi silne veriaci.
- c) Cirkev udržiavala viaceré tradície a inštitúcie z čias Rímskej ríše, ktoré pomáhali organizovať život v nových štátoch.

5. Čo znamenalo, keď stredoveký roľník nechal ležať pole úhorom?

- a) pestoval tam oziminu
- b) napustil doň vodu, aby mohol chovať úhory
- c) dal odpočinúť pôde, aby nestratila úrodnosť

6. Z uvedených možností vyberte tri, ktoré správne charakterizujú cechy v stredovekých mestách.

- a) Do cechov sa združovali predovšetkým roľníci.
- b) Cechy starých a chorých členov vždy vylučovali zo svojich radov.
- c) Jednou z funkcií cechov bola aj pomoc starším a chorým členom.
- d) Cechy podporovali konkurenciu vo svojom odvetví.
- e) Cechy obmedzovali konkurenciu v danom odvetví, určovali koľko môže byť v meste majstrov, tovarišov a učňov, aby zabránili iným remeselníkom usadiť sa v meste.
- f) Cechy si vytvorili remeselníci na ochranu svojej výroby.

7. Život ľudí v stredoveku v Európe bol omnoho ťažší a bežný človek sa v ňom v tomto čase neorientoval podľa hodiniek. Podobne aj jeho život bol omnoho kratší.

1. Aká bola priemerná dĺžka života v Európe 13. storočia?

- a) 30 rokov
- b) 45 rokov
- c) 35 rokov
- d) 40 rokov

2. Čo človeku pomáhalo pri orientácii v čase počas dňa?

- a) odbíjanie kostolných zvonov
- b) hlas kňaza z vežekostola
- c) let vtákov

8. Obdobie stredoveku sa spája s dvoma univerzálnymi umeleckými štýlmi, rozšírenými po celej Európe, vrátane územia Slovenska – románskym a gotickým slohom. Uvedené pojmy priradte k tomu slohu, pre ktorý sú charakteristické.

1. krížová rebrová klenba	Románsky sloh	Gotický sloh
2. apside	Románsky sloh	Gotický sloh
3. valená klenba	Románsky sloh	Gotický sloh
4. vysoké katedrály	Románsky sloh	Gotický sloh
5. lomený oblúk	Románsky sloh	Gotický sloh
6. polkruhový oblúk	Románsky sloh	Gotický sloh

9. Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či opisujú situáciu vo Francúzsku v období 10. – 12. storočia pravdivo alebo nie.

- Kráľ mal moc nad celým územím krajiny. ☐
- Kráľ reálne ovládal len Paríž a jeho blízke okolie. ☐
- Anglický kráľ bol vazalom francúzskeho kráľa. ☐
- Francúzsky kráľ získal Normandiu od Henricha Plantageneta. ☐
- Stávalo sa aj, že niektorí vojvodovia a grófi mali väčšiu moc ako kráľ. ☐

10. Doplňte iba jedno správne slovo.

1. Francúzske kráľovstvo a Nemecké cisárstvo vznikli na základe staršej ríše, ktorá svojho času ovládala takmer celú kresťanskú západnú Európu. Uveďte, o ktorú ríšu išlo.
2. V roku 962 bol v Ríme korunovaný nový rímsky cisár. Uveďte jeho meno, pod ktorým ho poznáme ako cisára.
3. V ktorej krajine vládol kráľ Ján zvaný Bezzemok?

11. V ktorých troch z uvedených krajín (oblastí) v stredoveku vládli potomkovia Vikingov?

- a) Holandsko
- b) Portugalsko
- c) Normandia
- d) Sicília
- e) Anglicko

12. Od 11. storočia začali na západe vznikať univerzity ako nový typ škôl poskytujúci najvyšší stupeň vzdelania. V ktorých troch mestách vznikli tie najstaršie univerzity v Európe?

- a) v Ríme
- b) v Paríži
- c) v Oxforde
- d) v Ženeve
- e) v Bologni

13. Vytvorte správne dvojice medzi vládcami a krajinami, kde vládli.

1. Hugo Kapet/Capet	Francúzsko
2. Fridrich I. Barbarossa	Sicília
3. Roger II.	nemecké krajiny
4. Richard Levie srdce	Anglicko

14. Pri dobývaní nielen hradov sa používali rôzne na tú dobu veľmi dômyselné obliehacie stroje. Správne zapíšte názov dvoch z nich, ktoré zostavte zo zhluku nasledujúcich hlások.

1. *stabali*

2. *pultkata*

15. Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či popisujú situáciu na stredovekých hradoch pravdivo alebo nie.

1. Hradý boli dobre vykurované a bolo v nich aj v zimnom období vždy teplo.

2. Koberce boli zavesené na stenách.

3. Hradý boli napriek vykurovaniu veľmi chladné.

4. Všetky miestnosti mali vždystály nábytok.

5. Už v 12. storočí si hradní páni natáčali vlasy.

6. Dôležitou súčasťou hradu bol donjon.

16. V stredoveku sa hlavne v južnej Európe objavoval pojem reconquista. Správne rozhodnite, či sú uvedené výroky súvisiace s týmto pojmom pravdivé alebo nie.

1. Reconquistou sa označoval útok moslimov na Európu.

2. Pojem reconquista označoval opätovné získanie územia dnešného Španielska do kresťanskej správy.

3. Reconquista bola ukončená dobytím Granady.

17. Správne doplňte chýbajúce jednoslovné pojmy a letopočet v uvedenom texte.

Koncom 5. a na začiatku 6. storočia sa na Slovensku usadil slovanský kmeň Slovenov. Ich pokojný život narušil kočovný kmeň .

. Pri úsilí vymaniť sa z nadvlády kočovníkov sa vyznamenal franský kupec . Následne vznikol úspešný kmeňový zväz, ktorý dokonca porazil v roku aj vojsko franského kráľa Dagoberta.

18. Správne doplňte chýbajúce jednoslovné pojmy a letopočet v uvedenom texte.

Okolo roku

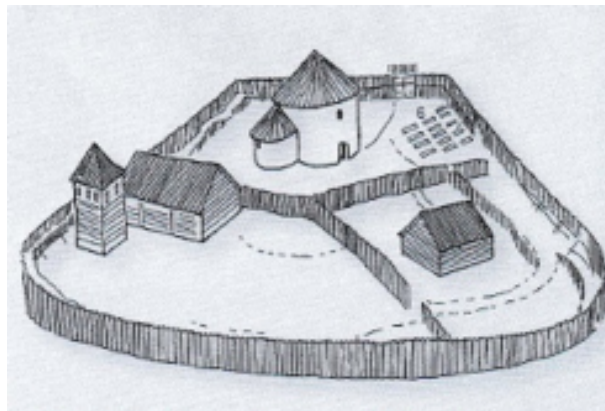
vzniká štát neskôr nazvaný Veľká Morava. Jeho prvý panovník

sa odmietal podrobiť Franskej ríši, a preto ho roku 846 panovník Ľudovít

nahradil kniežaťom Rastislavom.

19. Najneskôr roku 907 zaniká Veľká Morava. Niektoré jej severnejšie položené hradiská (veľkomoravské dvorce) sú však zničené až o polstoročie neskôr. K nim patrí aj to, ktorého rekonštrukciu vidíte na obrázku. Na obrázku je vidieť aj valcovitú cirkevnú stavbu slúžiacu ako kostol. Kde sa nachádza tento dvorec a ako sa volá spomínaná valcovitá cirkevná stavba?

- a) v Ducovom, rotunda
- b) v Ducovom, katedrála
- c) v Nitrianskej Blatnici, rotunda
- d) v Nitrianskej Blatnici, kaplnka

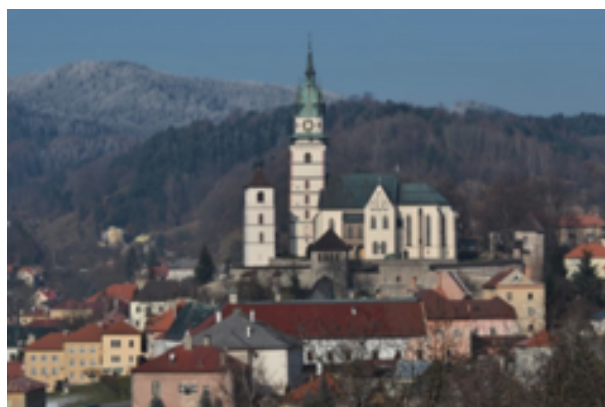

20. Uhorský kráľ Štefan I. rozdelil územie krajiny na župy. Ich strediskami na území dnešného Slovenska sa stali aj bývalé veľkomoravské hradiská. O ktoré tri hradiská z uvedených išlo?

- a) Bratislava
- b) Martin
- c) Ružomberok
- d) Starý Tekov
- e) Nitra
- f) Trnava

21. Mesto Kremnica sa v 14. storočí stalo jedným z najvýznamnejších a najbohatších sídel v Uhorsku, k čomu prispelo aj udelenie mestských práv v roku 1328. Ktoré dve inštitúcie tam v tom čase vznikli?

- a) banská akadémia
- b) úrad najvyššieho kontrolóra baní
- c) mincovňa
- d) ministerstvo financií
- e) banská komora

22. Uhorský kráľ Matej Korvín viedol množstvo útočných vojen proti viacerým krajinám. Vyberte tri krajiny, na ktoré útočil. Na fotografii je známa veža jedného z centier spomínaných krajín.

- a) Česko
- b) Srbsko
- c) Rakúsko
- d) Poľsko
- e) Kyjevská Rus
- f) Taliansko

23. Ktoré tri z uvedených miest v Taliansku boli v stredoveku takzvanými mestskými štátmi, kde vládli mestské rady?

- a) Janov
- b) Florencia
- c) Rím
- d) Palermo
- e) Turín
- f) Benátky

24. Vytvorte správne dvojice z mien významných humanistických učencov a oblastí, kde pôsobili.

1. Thomas More	učiteľ na univerzite
2. Erasmus Rotterdamský	hodnostár na kráľovskom dvore
3. Niccolo Machiavelli	politik v mestskom štáte

25. V roku 1494 dve európske krajiny podpísali zmluvu o rozdelení novo objavovaných krajín. Táto zmluva sa považuje za začiatok obdobia kolonializmu. Ktoré dve krajiny túto zmluvu podpísali?

- a) Španielsko
- b) Francúzsko
- c) Portugalsko
- d) Holandsko
- e) Anglicko

26. Objavovanie nových krajín, ktoré boli dovtedy od seba izolované dlhé tisícročia, viedlo aj k prenosu nových chorôb, ktoré tá druhá strana nepoznala, čo spôsobilo veľké problémy i veľa strát na ľudských životoch. Uvedené ochorenia rozdeľte podľa toho, či sa rozšírili z Európy do Ameriky alebo opačne.

1. syfilis	Z Európy do Ameriky	Z Ameriky do Európy
2. kiahne	Z Európy do Ameriky	Z Ameriky do Európy
3. záškrt	Z Európy do Ameriky	Z Ameriky do Európy
4. chrípka	Z Európy do Ameriky	Z Ameriky do Európy

27. Prečítajte si nasledovné tvrdenia a rozhodnite, či opisujú pomery v katolíckej cirkvi v 15. a v prvých rokoch 16. storočia pravdivo alebo nepravdivo.

- Na čele katolíckej cirkvi stáli niekedy aj dvaja pápeži súčasne.
- Vysokí cirkevní hodnostári žili v prepychu, obyčajní kňazi v chudobe.
- Kňazi sa začali ženiť.
- Prestali vznikať nové kresťanské cirkvi.
- Do cirkevných funkcií sa dostávali ľudia vďaka svojmu pôvodu alebo úplatkom.

28. Doplňte chýbajúce názvy a letopočet v uvedenom texte.

V najdlhšej náboženskej vojne v Európe v prvej polovici 17. storočia bojovali protestantské krajiny – Nizozemsko a severské štáty Švédsko a , proti silám katolíckeho panovníckeho rodu , ktorého členovia vládli v rakúskej a španielskej monarchii. Vojna sa skončila v roku bez jednoznačného víťaza.

29. Prečítajte si uvedené výroky a rozhodnite, či pravdivo alebo nepravdivo opisujú situáciu vo svete v 17. storočí.

- Centrum medzinárodného obchodu sa presunulo na pobrežie Atlantického oceánu.
- Roľníci prešli zo striedavého systému na trojpoľný.
- Katolícka cirkev i protestantské cirkvi zakladali školy, čo podporovalo rast vzdelanosti.
- Absolutistický spôsob vlády panovníkov bol na ústupe.
- Remeselné dielne začali nahrádzať efektívnejšie manufaktúry.